

Ζ' ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ
ΠΑΤΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

('Οξφόρδη, 8-13 Σεπτεμβρίου 1975)

Υ Π Ο
ΗΛΙΑ Δ. ΜΟΥΤΣΟΥΛΑ

Ἀπὸ τῆς 8ης μέχρι τῆς 13ης Σεπτεμβρίου 1975 ἐγένετο εἰς Ὁξφόρδην τὸ Ζ' Διεθνὲς Συνέδριον Πατρολογικῶν Σπουδῶν. Εἰς αὐτὸ συμμετέσχον πλεόν τῶν ἑξακοσίων συνέδρων ἐξ ὄλων τῶν Ἡπειρῶν. Τοῦ συνεδρίου προήδρυσαν οἱ καθηγηταὶ G. C. Stead τοῦ Cambridge καὶ M. F. Wiles τῆς Ὁξφόρδης. Γραμματεὺς αὐτοῦ διετέλεσεν ὡς καὶ κατὰ τὰ προηγούμενα συνέδρια ἡ Miss Elisabeth Livingstone. Κύριαι γλῶσσαι τοῦ συνεδρίου ὡς καὶ κατὰ τὸ παρελθὸν ἦσαν ἡ Ἀγγλική, Γαλλικὴ καὶ Γερμανικὴ.

Κατὰ τὴν ἐναρκτήριον συνεδρίαν ὠμίλησεν ὁ καθηγητὴς τῆς Ὁξφόρδης καὶ κοσμητῶρ τοῦ Christ Church κ. Henry Chadwick μὲ θέμα: «Πρισκυλλιανὸς ὁ Ἀβίλης, μαγεία καὶ χάρισμα εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἐκκλησίαν». Ἀκολούθως αἱ ἐργασίαι τοῦ Συνεδρίου κατενεμήθησαν ὡς καὶ κατὰ τὰ προηγούμενα Συνέδρια ὡς ἐξῆς:

A' Master Themes (Κύρια θέματα).

Δέκα τρία ἦσαν τὰ κύρια θέματα τοῦ ἐφετεινοῦ συνεδρίου. 1) Γνωστικισμὸς 2) Θεολογία τοῦ Β' μ.Χ. αἰῶνος 3) Φιλοσοφικὰ προβλήματα τοῦ Β' μ.Χ. αἰῶνος 4) Ὁριγένης 5) Ἐκκλησία καὶ κράτος 6) Μέγας Ἀθανάσιος 7) Γρηγόριος ὁ Νύσσης 8) Λατῖνοι πατέρες τοῦ Δ' αἰῶνος 9) Ἀγ. Αὐγουστῖνος 10) Χριστολογία 11) Βίβλος 12) Λειτουργικὰ 13) Ἀσκητικὰ.

Εἰδικοὶ ἐρευνηταὶ διεπραγματεύθησαν κατὰ τὰς τέσσαρας εἰσηγήσεις, αἱ ὁποῖαι ἐγένοντο εἰς ἕκαστον ἐκ τῶν ὡς ἄνω θεμάτων, οὐσιώδη φιλολογικὰ, ἱστορικὰ καὶ θεολογικὰ προβλήματα. Τῶν εἰσηγήσεων μὴ ὑπερβαινουσῶν εἰς διάρκειαν τὴν μίαν ὥραν ἠκολούθει ὠριαία συζήτησις μεταξὺ τῶν εἰδικῶν ἐπὶ τοῦ θέματος ἐπιστημόνων.

Εἰς τὸν κύκλον τῶν ὡς ἄνω εἰσηγήσεων ὠμίλησεν ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τῶν Ἑλλήνων Θεολόγων ὁ γράφων μὲ θέμα: «Τὸ πρόβλημα τῆς χρονολογῆ-

σεως τῶν Τριῶν κατὰ Ἀρειανῶν Λόγων τοῦ Μεγάλου Ἀθανασίου».

B' Lectures (Διαλέξεις).

Πᾶσαι αἱ ἐν τῷ Συνεδρίῳ δοθεῖσαι διαλέξεις ἦσαν ἀξιόλογοι. Σημειοῦμεν τὰς τοῦ καρδινάλιου M. Pellegrino μὲ θέμα «Οἱ Πατέρες ἔχουν νὰ εἴπουν τι εἰς τὸν ἄνθρωπον τῆς σήμερον;», τοῦ καθηγητοῦ A. Armstrong μὲ θέμα «Ἐθνικὴ καὶ Χριστιανικὴ Παράδοσις κατὰ τοὺς τρεῖς πρώτους μ.Χ. αἰῶνας», διὰ τῆς ὁποίας καὶ ἔληξαν αἱ ἐργασίαι τοῦ Συνεδρίου καὶ τοῦ εἰδικοῦ ἐπὶ τοῦ M. Βασιλείου ἐπιστήμονος Σεβ. Amand de Mendieta μὲ θέμα «Ἡ προστοιμασία καὶ ἡ σύνθεσις τῶν ἐννέα ὀμιλιῶν εἰς τὴν Ἑξαήμερον τοῦ Μεγάλου Βασιλείου. Τὸ πρόβλημα τῶν ἀμέσων φιλολογικῶν πηγῶν». Ὡσαύτως ὁ π. A. Hamman ὠμίλησε περὶ τοῦ J.-P. Migne ἐπὶ τῇ ἑκατονταετηρίδι ἀπὸ τοῦ θανάτου αὐτοῦ καὶ ἡ καθηγήτρια τῆς Σορβόνης κ. Margueritte Harl ἀφιέρωσε τὴν ὀμιλίαν αὐτῆς ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ γλῶσσα τῆς θρησκευτικῆς ἐμπειρίας εἰς τοὺς Ἑλληνας Πατέρας» εἰς τὸν ἀοίδημον π. Jean Daniélou, καρδινάλιον, ἰδιαίτερώς ἀσχοληθέντα περὶ τὴν μυστικὴν θεολογίαν τῶν Πατέρων.

Γ' Communications (Ἀνακοινώσεις).

Ἐγένοντο περὶ τὰς τριακοσίας ἀνακοινώσεις ἐπὶ ποικίλων πατρολογικῶν θεμάτων. Ἡ συμμετοχὴ τῶν Ἑλλήνων Θεολόγων ὑπῆρξεν ἡ πλουσιωτέρα πασῶν τῶν μέχρι τοῦδε. Εἰς ἐνδιαφέρουσαν ἀνακοίνωσιν προέβη ὁ μητροπολίτης Ἀξίωμης κ. Μεθόδιος μὲ θέμα «Ἡ σημασία τῆς πολιτικῆς τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Διοσκούρου διὰ τὸν Ἑλληνικὸν κόσμον».

Ὁ ὁμότιμος καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Κωνσταντῖνος Μπόννης προέβη εἰς δύο ἀνακοινώσεις περὶ τοῦ προβλήματος τῶν ἀνεψιῶν τοῦ M. Βασιλείου καὶ περὶ τῆς καταδικῆς τοῦ Εὐαγρίου. Αὗται προεκάλεσαν ἰδιαιτέρον ἐνδιαφέρον.

Ὁ καθηγητῆς τῆς Χάλκης κ. Βασ. Ἀναγνωστόπουλος διεπραγματεύθη τὸ θέμα «Ἡ πατερικὴ Παράδοσις καὶ ἡ ἄσκησις τῆς Νηστείας ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ», ὁ δὲ καθηγητῆς τῆς Ὁρθοδόξου Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Τιμίου Σταυροῦ ἐν Βοστώνῃ κ. Γ. Μπεμπῆς τὸ θέμα «Ἡ ἔννοια τῆς Παρθενίας εἰς τοὺς Ἑλληνας Πατέρας. Μία νέα προσέγγισις τοῦ θέματος».

Ἐκ τῶν νεωτέρων θεολόγων συμμετέσχον δι' ἀνακοινώσεων ὁ καθηγητῆς ἐν Darham τῆς Ἀγγλίας κ. Γ. Δράγας μὲ θέμα «Μία ἀγνοηθεῖσα πλευρὰ τῆς Χριστολογίας τοῦ Ἀγ. Ἀθανασίου» καὶ οἱ κ.κ. Β. Ἐγγλεζάκης καὶ Ἀ. Τηλλυρίδης ὀμιλήσαντες ἀντιστοίχως μὲ τὰ θέματα «Τὸ λόγιον 30 τοῦ

Θωμᾶ» καὶ «Κλήμης ὁ Ρώμης. Αἱ δύο ἐπιστολαὶ πρὸς Κορινθίους. Μαρτυρία νέου χειρογράφου».

Δ' Instrumenta Studiorum ("Ὀργανα Σπουδῶν).

Ἐγένοντο ὡς εἰς ἕκαστον μέχρι τοῦδε συνέδριον περὶ τὰς τριάκοντα σύντομοι ἀνακοινώσεις ὑπὸ τῶν ἐκπροσώπων τῶν διαφόρων πατρολογικῶν κέντρων περὶ τῆς ἀνά τὸν κόσμον περὶ τοὺς Πατέρας ἐκδοτικῆς καὶ ἐρευνητικῆς καθόλου δραστηριότητος.

Σημειοῦμεν ὡσαύτως τὴν συμμετοχὴν εἰς τὸ Συνέδριον τοῦ Σεβ. ἀρχιεπισκόπου Βρυξελλῶν Β. Krivocheine, εἰδικοῦ μελετητοῦ τοῦ Συμεῶν τοῦ Νέου Θεολόγου, ὁμιλήσαντος ἐπὶ τοῦ θέματος «Ἄ π λ ὅ τ η ς τῆς θείας φύσεως καὶ δ ι α κ ρ ί σ ε ι ς ἐν τῷ Θεῷ κατὰ τὸν Ἁγ. Γρηγόριον Νύσσης», τοῦ πρωτοπρεσβυτέρου πατρὸς J. Coman, ὁμοτίμου καθηγητοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Βελιγραδίου καὶ τοῦ ἀρχιμανδρίτου καὶ καθηγητοῦ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Ὁξφόρδης πατρὸς Καλλίστου Ware, ὅτινες καὶ ὠμίλησαν ἀντιστοίχως «περὶ τῶν Πατέρων καὶ τῆς Ὁρθοδόξου πνευματικότητος ἐν Ρουμανίᾳ» καὶ περὶ «πνευματικῆς διακρίσεως καὶ ἐλευθερίας τῆς συνειδήσεως εἰς τὰ συγγράμματα Μάρκου τοῦ μοναχοῦ».

Εἰς τὸ συνέδριον συμμετέσχε καὶ ὁ καθηγητῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἄθηνῶν κ. Στυλιανὸς Παπαδόπουλος.

Τὰ πρακτικὰ τοῦ Συνεδρίου δημοσιεύονται, ὡς γνωστόν, ὑπὸ τοῦ ἐκδοτικοῦ οἴκου Akademie Verlag τοῦ Ἀνατολικοῦ Βερολίνου εἰς εἰδικὴν σειρὰν ὑπὸ τὸν τίτλον Studia Patristica.